

УДК 336.71:330.322

С.В.Леонов, к.е.н., доцент

Українська академія банківської справи НБУ

ОЦІНОЧНІ РІВНІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Інвестиційний потенціал банківської системи визначає її сукупну здатність здійснювати інвестиційну діяльність, причому ступінь інвестиційної активності та ефективність інвестування детермінуються рівнем, або величиною, та мірою використання цього потенціалу.

На жаль, на сьогодні відсутня загально визнана методика оцінки інвестиційного потенціалу банківської системи. Існуючі науково-методичні підходи до оцінки ефективності використання окремих складових цього потенціалу не дають можливості визначити ключові напрямки підвищення стійкості банківської системи в цілому, формування її інвестиційного потенціалу, визначення напрямків його підвищення.

Щодо оцінки рівня інвестиційного потенціалу банківської системи, то, на нашу думку, слід розглядати:

- фактичний інвестиційний потенціал банківської системи, тобто той обсяг інвестиційних ресурсів, накопичених в банківській системі, та той рівень наявних можливостей їх ефективно використовувати, які мають місце при фактично досягнутому рівні розвитку фінансового ринку, ступені використання продуктивних сил і наявних можливостей економічної системи;

- перспективний інвестиційний потенціал банківської системи, який характеризує максимально можливий обсяг інвестиційних ресурсів, що включає не тільки наявні на момент оцінки, а й ті, в даний час що за певних причин ще не залучені, але характеризуються реальною можливістю брати участь у суспільних відтворювальних процесах та можуть бути акумульованими банківською системою, а також максимально можливу здатність банківської системи ефективно використовувати ці ресурси, яких можна досягти при фактично досягнутому рівні розвитку фінансового ринку, ступені використання продуктивних сил і наявних можливостей економічної системи.

При оцінці обсягу перспективного інвестиційного потенціалу банківської системи, також слід враховувати і ресурси тіньового сектору економіки, які через банківську систему можуть бути залучені в суспільні перерозподільні відносини, а також ті ресурси, які при інвестуванні за посередництва банків фактично уходять в тіньовий сектор економіки. Фактично мова йде ті кошти, які в силу особливостей вітчизняної статистики та обігу не враховані в складі офіційно розрахованих показників. Для вітчизняної економіки, а отже і для формування та ефективного використання інвестиційного потенціалу банківської системи, зазначені показники мають неабияке значення, оскільки тіньовий сектор економіки України має значну частку.

Такий підхід до виокремлення рівнів розвитку інвестиційного потенціалу банківської системи обумовлює певну специфіку щодо її оцінки. Виходячи з цього:

- при оцінці фактичного інвестиційного потенціалу банківської системи слід застосовувати переважно об'єктивні оцінки, які ґрунтуються на емпіричних даних;

- при оцінці перспективного інвестиційного потенціалу банківської системи слід застосовувати не тільки об'єктивні, але й, переважно, суб'єктивні (прогнозні) оцінки, причому тут на перший план тут виходить надійність методичного апарату прогнозування.

Досліджуючи умови досягнення перспективного рівня інвестиційного потенціалу банківської системи (фінансові, інституційні, нормативно-правові, методичні тощо), пропонується виокремлювати наступні умови:

- необхідні (формується самою банківською системою);
- достатні (формується не тільки банківською системою, але й інвестиційним ринком що створення відповідних ресурсних та інституційних умов).

У складі інвестиційного потенціалу банківської системи в залежності від рівня впливу на кінцевий результат його формування/використання умовно можна виокремити дві складові:

- активну, тобто ті ресурси та можливості, які в досліджуваному періоді безпосередньо та прямо впливають на кінцеву результативність. Іншими словами, це діюча частина сукупного інвестиційного потенціалу банківської системи, тобто та, що активно експлуатується у даний час;

– пасивну, тобто ті ресурси та можливості, які в досліджуваному періоді мають незначний вплив на кінцеву результативність, але при умові застосування певного комплексу мотиваційно-стимулюючих заходів можуть стати потужним джерелом підвищення ефективності формування/використання інвестиційного потенціалу. Іншими словами, це резервна частина сукупного інвестиційного потенціалу банківської системи, тобто та, що у даний момент не використовується.

Виокремлення в складі інвестиційного потенціалу банківської системи активної й пасивної частин дуже важливо як з теоретичної, так і з практичної точок зору, оскільки це дозволяє, по-перше, об'єктивно оцінювати ступінь використання інвестиційного потенціалу банківської системи, а, по-друге, виявляти інтенсивні й екстенсивні резерви підвищення ефективності його формування та використання.

УДК 336.71

А.И.Мандыч, М.С.Хорькова студентки 3-го курса

Научный руководитель: У.В. Дремова, ст.преподаватель

Севастопольский национальный технический университет

КРИЗИС БАНКОВСКОЙ ЛИКВИДНОСТИ В УКРАИНЕ

В связи со сложившимся финансовым мировым кризисом, в Украине образовался ряд экономических проблем. Одной из таких проблем является кризис банковской ликвидности, а недостаточный уровень ликвидности часто является первым признаком наличия у банка серьезных финансовых затруднений. В такой ситуации он обычно начинает терять депозиты, что уменьшает его ресурсы и заставляет избавляться от наиболее ликвидных ценных бумаг. Другие банки с большой неохотой предоставляют банку, находящемуся на грани банкротства, займы без дополнительного залога или предлагают их по более высокой процентной ставке, что еще более сокращает доходы банка, испытывающего финансовые трудности. И хотя кризис ликвидности в нашей стране был и ранее, но особенно актуальным он стал в период финансового кризиса. Все больше экспертов - финансистов говорят о возможности дефолта целого ряда отечественных банков, причиной которого будет кризис ликвидности. Проще говоря, банки выдали больше кредитов, чем имеют ресурсов.

Суть проблемы состоит в том, что сроки выдаваемых авто, ипотечных и даже розничных кредитов сокращаются, крупнейшие украинские банки прекратили выдавать гривневые ипотечные ссуды. Большой разрыв между длиной привлеченных и выданных ресурсов еще больше усложняет ситуацию. Выдаваемые кредиты рассчитывались на сроки от пяти до 30 лет. В то время как депозитные программы в большинстве банковских структур краткосрочные. Предпринимаемые НБУ действия, которые ужесточают условия резервирования, пока не принесли желаемых результатов. «Дешевых» свободных денег нет нигде. На внешнем рынке, который еще недавно «выручал» отечественные банки, ресурсы сильно подорожали. С середины апреля вступило в силу постановление НБУ, согласно которому банки должны формировать обязательные резервы под средства, привлеченные у банков-нерезидентов. Объемы такого резервирования Нацбанком были увеличены в 5 раз – с 5 до 35%. Но как мы можем предположить, при таких условиях, розничное кредитование для большинства банков становится убыточным. После повышения НБУ учетной ставки рефинансирования до 12%, гривневые кредитные ресурсы сильно подорожали. Стоимость межбанковских кредитов существенно возросла. Еще один источник привлечения финансов – фондовый рынок – в Украине практически отсутствует.

Предпосылки возникновения кризиса банковской ликвидности образовались немного раньше всемирного финансового кризиса, но особо остро проявились во время его. Мы выделим основные из них:

- активно стимулируемый рост банковской системы не симметричен росту реальной экономики. То есть, работающих и представляющих ценность для банков клиентов не так уж много, а банков - совсем наоборот. Банки будут делать все, чтобы получить "живого" клиента. Объективные предпосылки для такого поведения создает макроэкономическая политика государства вообще и Национального банка в частности. Ведь создать коммерческий банк до недавнего времени было достаточно просто;